

SZÉKELY KÖZÉLET

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI UJSÁG

Előfizetési árak:

Egész évre 50 Lel, félévre 25 Lel, negyedévre 13 Lel.

Egyes szám ára 1 Lel.

Felelős szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Megjelenik minden vasárnap.

KRÓNIKA.

A marosvásárhelyi barátkozást kereső urak fellépése tehát egyelőre kudarcra végződött. Ezt állapíthatta meg a helyszínén a nevezetes értekezlet elfogulatlan szemlélője. Ez olvasható ki a számottevő erdélyrészi magyar nyelvű sajtónak egyhangú megnyilatkozásából. Ez a sikertelenség szinte előre látható és várható is volt.

Nem azért, mintha a székely-magyar közvélemény előre teljes merevséggel el akarna zárkózni minden békét csináló, akcióba lépést előkészítő mozgalomtól. Sőt: a békés munka lehetősége utáni vágy a komolyabb elemekben szinte általános. Őszinte, egymást élni engedő kölcsönös megértésnek, a hosszas háború és gazdasági kimerülés után, alig van ellensége. Azonban az, aki megértést, barátságot kínál, vagy hirdetni jön, ne jöjjön ám üres kézzel, üres szíjjal. Lássuk, mi van a belsejében, mi van a tarsolyában? Addig kínálni barátságot, megértést, amíg mindezeknek a lehetőségei, alapfeltételei hiányzanak, sikertelen kísérlet. A közeledni akarótól várjuk az ajánlatot, ígéretet. Sőt nemcsak ígéretet — ezekből már éppen eleget hallottunk — de tetteket is várunk. Tűnjenek el a közgazdaságnak a sajtóban szinte napról-napra megismétlődő botránykrónikái. Szüntessék meg a magyar kulturának, a felekezetek autonómiájával ellentétben is állandóan folytatott üldözéseit. Tegyük közzé a békeszerződés 47. §-ában foglalt rendelkezéseket.

Lássuk, mihez van jogunk, mit kell még kérnünk. Ha mindezekkel a másik fél is megteremti a barátságos tárgyalás lehetőségeit, az erdélyi székely-magyarság is hajlandó lesz tárgyalni. Hajlandó komoly megfontolás után és azok útján, akiket erre a célra egységesen megnyilatkozó közvéleményével maga választ ki és bizalmával maga tisztel meg.

*

A múlt hetekben Olaszországból, a tűzhányók hazájából félelmetes rengések és lökődések híre érkezett el Európa más országainak ujságolvasó közönségéhez. Ezuttal azonban nem az Aetna, vagy a Vezuv működtek, hanem azoknál még sokkal elemibb és megdöbbentőbb erők: tömegérzések, tömegkövetelések. A legutóbbi napok hírei szerint a rázkodtatások már egyelőre lecsillapodtak. Hogy mennyi időre, bizonytalan.

Éppen ez az, amit Közép-Európa jelenlegi összes kormányainak erős figyelemre kell méltatniok. Oroszországban az időnkint vissza-visszanyomott, de mindegyre ismét felújuló bolsevista előre törések, Németország,

Anglia teljes gazdasági átalakulás vajadásai közt, Olaszország — mint látjuk — társadalmi tekintetben is: vulkáni talaj. Mi tehát, Európa közepén élő népek, köröskörül veszedelmes gyújtó-anyaggal, tűzfészekkel vagyunk körülvéve. Nehogy a tűz átkapjon a mi fedelünkre is. Valamennyi kormányának elsőrendű kötelessége a megóvás, az elhárítás okos módjainak kitalálása és alkalmazása.

Most mindenki, a kinek a rend megóvását és folytonosságban való fentartását kell hivatásul tekintenie, ezen kell hogy törje a fejét. Tűzzel-vassal, a tömegek és néprétegek újabb meg újabb izgatásával, letörni akarásával — tapasztalatok mutathatták — ma már semmire menni nem lehet. Ellenben bölcs mérséklés, helyes átmenetek kitalálása a nagyobb veszedelmekben átvezethet. Mindezek miatt a legnagyobb jóakarát, a népkivánságok megértése kell hogy vezesse a hatalom birtokosait. S ha így minden népréteg — nemzeti, faji, vallási erőtényező helyes méltánylásával, igazságos összeegyeztetésével elérik, hogy ezen a veszélyes pontokon korunkat nagyobb zökkenések nélkül átkalauzolták, népeik és az utókor hálájára méltán tették magukat érdemesekké.

A kenyér.

Az új gazdasági év kezdetén vagyunk. Az évi termés betakarítva; a gabona — ez a legfontosabb közszükségleti cikk — várja a piacra szállítást, hogy a nélkülözhetetlen kenyér sok millió embernek oszlassa aggodalmát, csillapítsa éhségét. Mert, ha kenyér van a háznál, kevesebb gondalal tűri az ember a szegénységet és megpróbáltatást is. A gyomor oly szerve az embernek, mely nagyon radikális és ez már nem tűri sem maximálást, sem minimálást: — ő követeli a teljes kielégítést. Ha kenyér nincs, akkor semmi sincs: hat évi szomorú tapasztalat árán tanultuk meg ezt — s azt is, hogy milyen nagy és okos bölcs volt a Miatyánk isteni szerzője, hogy a kenyeret a mindennapi imába foglalta, hol a kérések közt az első helyen áll. Kenyeret kér a gyermek; kenyeret kér az, akinek nem adatott a nagy mindenségtől, mert hivatása bár kenyérkereset, de a szó igazi értelmében csak a kenyér beszerzési árát keresi meg — nem magát a kenyeret. Így állunk éppen ma is. Dolgozunk, hogy mindennapi kenyertünk legyen! És hol a kenyér?

A buza elraktározva, megközelíthetetlen távolságban vár a spekulációra s ezen spekuláció ezerféle variációban állja útját annak, hogy kenyér alakjában a fogyasztó asztalára kerüljön. Ezekben az akadályokon nehéz keresztül jutni. És éppen ezen sokféle akadály leküzdésére alakult meg egy csoport a helyi polgárságból, hogy buzaszükségletét beszerezze. Forgalmi akadályok miatt ez eddig nem sikerült.

Most újabban a helybeli tisztviselők szintén megmozdultak — okulva a múlt év szomorú tapasztalatain — és csatlakozásukat mondták ki a már említett akcióban levő csoporthoz.

A tisztviselők csütörtökön este a Bukarest-szálló színháztermében nagy érdeklődés mellett értekezletet tartottak s erre meghívták a csoport vezetését is. Az értekezlet — melyet Szabó Alajos dr. törvényszéki elnök vezetett — foglalkozott a buza beszerzésének lehetőségeivel és többek hozzászólása — és a már működő csoport egyes dolgai és kifejtett munkássága ismertetése után — bizottságot alakított, melynek feladata lesz a további lépések megtétele.

Közérdekű dologról lévén szó, foglalkozunk ezen ügygel. Reméljük, hogy a forgalmi akadályok leküzdésével mi sem állja útját annak, hogy az egész város ellátatlanai immár majdnem két év után spekulációmentes kenyérhez jussanak. Dicséretes dolog azok részéről, kik ezt az eszmét fölvetették és ezen fáradoznak. Az erkölcsei szülöttségnek már egyszer legyen vége; ez — merjük mondani — kívánsága a város összes ellátatlan lakosságának. Még is csak borzasztó dolog, hogy maximálás, vagy tudom is én mi miatt nem: itt a tél kezdetén — mikor rendszerint még újabb szállítási nehézségek lesznek, vagy éppen szállítani sem lehet — maradjon a város kenyér nélkül, holott köztudomásu, hogy a régebbi időkben is behozatal fedezte a kenyérszükségletét: — vagy pedig áldozatul essék a buza-spekulánsoknak.

A vármegye főnöke elé bizottság járul, amely kéri fogja a jóindulatu támogatást: közben járást a közlekedésügyi kormányznál, hogy egy szerelvényt (20 vagon és egy mozdony) adjanak a szállításhoz. Ha ez meg lesz — amihez kétség sem férhet — akkor szociális és humanus eredménye sem maradhat el a bizottság munkájának.

Izenet. . . .

Közelebbi időben izenetet küldtek a csatolt területeken élő szász és sváb nemzetiségek vezetői az itten élő magyarságnak. Izenetüknek főbb pontjai mind oda irányulnak, hogy *szervekedjünk, szervekedjünk*. Nagyon köszönjük a megnyilatkozó érdeklődést és az utasításokat is. Valóban szegény és figyelemre érdemtelen nép volnánk, ha erre magunktól rá nem jövünk. De nem rajtunk múlt, hanem azon az egyszerű tényen, hogy betömjött szájjakkal beszélni, hátrakötött kezekkel taglejtést csinálni és összekötözött lábakkal táncolni nem lehet. A magyarságnak mód és alkalom nem volt mindezeidőig a szervezkedésre adva. Talán a szász és sváb kisebbségi testvéreink is azért ajánlják a szervezkedést, mert az eddigi testvériség nem valami rózsás, mint ennek első symptomáját — a kisebb esetektől eltekintve — a mikesszászai románok és a kisselyki szászok polgárháborújában olvassuk.

Miért tartózkodott a magyarság a második képviselőválasztáson résztvenni? Azért, mert nem volt szabad politikailag előre szervezkednie, megmozdulnia s nem akart az ugynevezett *műnépképviselő* számára aszisztálni vagy statisztálni. Hadd élvezzék és járják ki a nagy bizalommal *egyhangulag* megválasztott képviselők és szenátorok a méltóság magas polcát. Csak azt sajnáljuk, hogy egy-két emberüket még mindezeidőig nem helyezték el a sokat hangoztatott államtitkári vagy egyetemi tanári állásba.

De ami a szászoknak a kamarában elért

eredményeit illeti, ők sem lehetnek elragadtatva, mert mintha a szász egyháznak is az ígért segélyek körül egy kis baja volna s az a szász nemzetiségi képviselő, aki a kamarában szászul kezdett beszélni — na mert be volt ígérve, hogy lehet — azt a választ kapta, hogy menjen Berlinbe... Ilyen eredményeket mi a kamarán kívüli képviselőben is értünk el, sőt különbeket is; az is lehet, hogy műképviselőnk dacára...

Egy részletét az izeneteknek azonban hálás köszönettel és megszívlelésre méltó figyelemmel fogadjuk s mihelyt alkalma lesz az erdélyi magyarságnak szabadon megnyilatkozni, azt bizonyára teljesíteni is fogja. Ez az üzenet szószerint a következő: „... a szervezkedésben a vesető szerepet a tiszta fajmagyarságnak kell vinnie. Ne engedjék soraikban első helyre az ugynevezett műmagyarokat, átfutókat, akik tulajdonképpen más nemzeti-szerű származásuk s csak az idők folyamán lettek magyarok, mert így jobban tudták érvényesülni. Ne feledjék el, hogy baj esetén ezek hagyják cserben a magyarságot, önöknek pedig ilyenekre szükségük nincs“.

Csak arra gondolunk még, hogy vajjon a szász vezetőség nem gondol-e vissza arra, hogy akkor... a kezdet kezdetén kellett volna felénk nyújtania ezt a most biztató jobbot. Akkor talán másképp alakult volna a helyzet számunkra és számukra is... (ü.)

Megindult a távirat- és postaforgalom Magyarországgal. A kolozsvári postagazgatásnak a postahivatalokhoz intézett 22931—1920 ig. számú rendelete szerint, f. hó 1-étől kezdődőleg Magyarországgal a távirati forgalom felvételre. Táviratok megírhatók bármelyik európai ország nyelvén. Egy szó díja 1 leu 30 bani. Hírlap táviratok 50% kedvezményt élveznek. A Magyarországra szóló táviratokat: Kolozsvár, Nagyvárad, Arad és Temesvár központok irányítják tovább, viszont Magyarországból Budapest a transitáló hivatal. A levélpostai forgalom megindulásáról legutóbb még nem kaptak rendeletet az itteni postahivatalnál, azonban — értesülésünk szerint — Magyarország felől már érkeztek ide ajánlott levelek.

Ünnepi dialogus.*

(Baróti Szabó Dávid születésének 180. és halálának 100-ik évfordulója alkalmából.) Irta: *Biró Lajos.*

I. ifju: Miért vagy oly szomorú, miért vagy annyira levert, miért nem sugárzik arcodról az öröm, amikor ma ünnep van, önképzőkörünknek diszgyűlése, intézetünknek magasztos ünnepe. Nem dobben a szived hangosabban, nem lüktet a vér gyorsabban ereidben, amikor ma Székelyföldünk nagy fiának, intézetünk egykori vasakaratú növendékének: Baróti Szabó Dávidnak ünnepejünk emlékeztet?

II. ifju: Igaz, hogy szomorú vagyok; igaz, hogy lehangolt vagyok, de emlékezni, ünnepelni én is akarok. Ha valaki rajong Barótiért, ha valaki lelkesedik az ő neve hallatára, akkor lelkesedem én is, mert nekem is ott ringott a bölcsőm a szép Erdővidéken, amely oly sok jeles férfit adott a hazának, ott születtem én is Barót községben. Láttam a telket, ahol szülőfalum e nagy fia megpillantotta a napvilágot. Elmerengtem én is Barót gyönyörű vidékén s az Olt-nak kanyargós völgyén. Kergettem én is Olasztelek, Baczon, Bedök, Kőpecz és Rákos között fekvő falunk vadregényes mezein tarka pillangókat. Tapostam én is azt a földet, azt a homokot, azt a sárt, amelyet egykoron Baróti lábnyoma érintett.

I. ifju: Barót szülötte vagy te is? Akkor a kegyeletnek ezernyi szála fűz tégedet is a megdicsőülthöz! Mondd tehát, miért e komorság még mindíg az arcodon? Miért, hogy nem te fuvod az ünnepi harsonát nagy Baróti emlékeztet?

* Előadták az 1919—20. isk. évben a helybeli r. kath. főgimn. ifj. önképzőkörének diszgyűlésén. Az iskolának erről a nagyszabású ünnepségről — melyen az utóbbi székely irónak és tudósának Spanyol Pál tanár által festett művészi képét is leleplezték — az évvégi értesítő alapján, nemrégiben a népszerű „Erdélyi Szemle“ irodalmi hetilap is részletes ismertetést közölt. Annak idején nem lehetett. Persze, azért a művészi kép nem avult el, sem a jeles tanár-szerzőnek most között lelkes kis munkája. (Szerk.)

KÖZOKTATÁS.

Felekezeti népnevelés akadályai.

Vármegyénk szépen fejlődésnek indult népnevelése nem tud a maga teljességében kibontakozni.

Máskor október derekán a falu iskoláiban a legjavában folyt a munka.

A tanító, a nép érezte, hogy közeledik a kegyetlen tél, a háború által megkoptatott ruha, vékony talpu, foltos lábbeli akadályozni fogja a rendes iskolába járást, ezért a szülők a kellemes napokon szívesen küldték gyermekeiket az iskolába, a tanító pedig hivatásához mért lelkesedéssel ragadta meg az alkalmat a tanításra és nevelésre.

Mi a helyzet most? A felekezetek élve a békeszerződésben is biztosított iskolafentartói jogokkal, a régi állami iskolák helyett visszaállították iskolájukat. A nép lelke barometerszerűleg át- és megérezte, hogy ezekre szükség is van: ösztönszerűleg iratta be ezen iskolákba gyermekeit, ámbar az itt-ott átvett és falukra küldött állami tanítók mindent elkövettek, hogy a gyermekeket állami iskolába irassák be a szülők. Falun ez a fáradság nagyrészt eredménytelen volt, mert a nép mindenhol felekezeti iskolát kíván. Mindennek dacára a falun a legtöbbször az egyházak bőkezűsége folytán épített és az államnak átengedett iskolák kapui elzártak a nép gyermekei előtt, sőt az egyházak tulajdonát képező helyiségekért is hiába kérelmeznek az egyházak vezetői.

Az iskolákat a nép elől elzárni valóságos bűn. A nép az iskolák felépítésén nem azért verejtékezett, hogy most gondozáson kívül darabonként hordják szét: hanem azért, hogy az a falu mindenkorai gyermekeinek nevelő- és oktató helye legyen.

A hatóság a megértő békés munkálkodást azzal szolgálná, ha a nép kívánságát teljesítve, a tantermeket minden további huza vona nélkül

Miért, hogy érzésed ódába nem szokken falud dicső szülöttének emlékünnepe?

II. ifju: Megfujnám az ünnepi harsonát, — tudod te nagyon jól, — zengenék én lelket megindító, szívet felemelő ódát jó Baróti emlékünnepe, csak az az örökös kin ne marcangolná szívemet, csak az az átkos latin nyelv ne venné el a kedvemet mindentől. Tudod, hogy mily kedvvel tanulok más tárgyakat, mekkora az örömem, ha kombinálni, variálni, permutálni, integrálni kell; a fonetika, a dinamika az én gyönyörűségem, az irodalom hasonlóan kedves tárgyam. Bizonyára emlékszel arra, hogy a múlt évben pályáztam a Bottáné-féle nagy jutalmi díjra. Nem nyertem meg az igaz, de mikor az iskolai év végén irodalom-tanárunk így szólott: „Fiuk a jövő iskolai évben ünnepejünk Baróti Szabó Dávid születésének 180. és halálának 100. évfordulóját s erre a nevezetes évfordulóra ünnepi óda kell“, hogy lelkesültem, szinte lázban égtem, hogy én fogom az ódát megírni, én fogom szülőközségem dicső szülöttének nagyságát zengen. S talán zengeném is, ha az az időpesekeelő, az az időt rabló, de semmi hasznót nem hajtó latin nyelv nem volna, amely mindentől elveszi kedvemet, lehűti lelkesedésemet.

I. ifju: Nem, nem! Panaszos szóra ne nyíljék ajakad, becsmérlő szót ne végy a nyelvedre, ne bánts a latint, mert kegyeletet sértess, amikor ezt tesszed.

II. ifju: Mit, hát te is ellenem fordultál? Te is azt az átkozott latin nyelvet véded, amely annyi ifjanak okozott már kint, gyötrelmet, fájdalom, álmatlan éjszakákat. Annak a tárgynak kelsz védelmére, amely miatt nem tudok én ma ünnepegni szívem, lelkem szerlnt.

I. ifju: Én nem védelmezem a latin nyelvet, mert nem szorul az én védelmemre. A latin nyelv becse, haszna, értéke nem pillanatnyi. Akkor érezteti áldásos hatását, amikor nem is gondoljuk. Látod, te esküdt ellenségem vagy a latinnak s kedvelt tárgyaidat, a természettudományokat, a matematikát latin nélkül nem tanulhatod. Az algebra plusa és minusa, a trigonometria

rendeltetésének átadná és kitérő halasztásokkal nem akadályozná a nevelést.

Egy bizonyos: a felekezetek öntudatra ébredtek és ezt az öntudatot elsorvasztani semmiféle hatalom sem képes.

EGYRŐL-MÁSRÓL.

Utazás. Ha jól felszámítom, ide s tova két éve is lesz, hogy vonaton nagyobb utazást nem kíséreltem meg. Feltétlen szükségem nem kényszerített, kéjutazástól pedig anyagi okok miatt tartózkodnom kellett. Ezen a legutóbbi héten azonban, utaznom kellett. Sőt utaznom kellett az aselőtti héten is. Amit azonban tapasztaltam, az elég volt ahhoz, hogy ne kelljen sajnálnom két évi elvesztett élvezetet.

Életveszélyes tolongás, zsúfoltság mindenütt, mely már a vasuti pénztárnál, a jegyváltáskor elkezdődik és tart a legutolsó végállomásig. Közben a lábakra lépnek, oldalba döfnek és szurnak számtalanszor, az összes kitört ablakokon rádszúvölt a szél. A csomagokat és gyermekeket rendszerint ezeknek a kitört ablakoknak az üres helyén dobálják vagy adogatják ki az utasok. Órákhozszat egy helyen vesztegelve tűnődhetsz, miért is áll itt annyit a vonat. Unalmadat a vasuti sztrájkokról szállongó időnkénti hírek fokozzák olykor különösen borzongató izgalmámmá.

Egyes átszálló állomásokon pedig — ha nem volna magad is sulyosan érdekelve — jó ízűen szórakozhatnál azon, miképpen vivnak utitársaid élet-halálharcot az érkező vonatra való feljutásért. Így nézve, szinte humoros lett volna megfigyelni, például, hogy egyik állomáson az éjjeli várakozás csekély 7—8 órányi ideje alatt miként rohantak körülbelül ugyanannyiszor az utasok szinte fejvesztetten egy-egy állomásra, tolatás, vagy mozdony-pőfékelés zajára az étkező és várótermek ajtai felé. S miként térferegtek, kullogtak vissza csalódottan helyeikre, látván, hogy még mindig nem az ő várt vonatuk érkezett meg.

Mindaz, mondom: nagyon mulatságos lehetett volna. De minthogy magamnak is utaznom kellett, nem volt olyan mulatságos. Ez alatt

sinusa és cosinusa, a differenciál és integrál-számítás, a limes stb. latin nyelv nélkül nem érthető meg. Ime a latin nyelv gyakorlati haszna! De mennyivel nagyobb pedagógiai értéke, mennyivel nagyobb jellemképző ereje!

II. ifju: Lássuk azt a pedagógiai értéket, lássuk azt a jellemképző erőt!

I. ifju: Te még mindig hajthatatlan vagy, te még mindig gunyolódol a latin nyelvvel. Nem tudod, hogy ez a nyelv emléjén nemcsak ifjakat nevelt nagygyá, hanem nemzeteket is. Különösen mi magyarok köszönhetünk sokat a latin nyelvnek. Műveltségünk a római műveltségnek a neveltje, a római kultúra a mi kulturánknak kiapadhatatlan forrása. Hogy ma ünnepejünk, hogy ma irodalmunk egyik jelesére tekintünk, azt szintén a római irodalomnak köszönhetjük.

II. ifju: Miért köszönhetnők annak, hiszen már a nagy Bessenyei megmondotta, hogy minden nemzet csak a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem. Egy nyelv sem fejlődött, amelyet fiai művelni, csinósítani nem akartak. Egy nyelv sem lett szegzetessé, hajlékonyá addig, míg fiai annak kincsét ki nem aknásták, felszínre nem hozták.

I. ifju: Ebben teljesen igazad van. De ne feledd azt sem, hogy nincs nyelv a föld kerékén, amely magába idegen hatásokat ne olvasztott volna. A gondolat nem elszigetelt, az eszme nem határokhöz kötött, hanem olyan, mint a jótékony eső, amely terjed napnyugattól napkeletig s mindenütt megöntözi a földet, mindenütt egyaránt áldást fakaszt. Így szül az eszme eszmét, így szül a gondolat gondolatot, így termékenyíti meg egyik irodalom a másikat.

II. ifju: Ha így fogod fel a dolgot, akkor ép oly tisztelet illeti meg a német, francia, angol és olasz irodalmat is, mint a latint, mert azok is jótékonyan hatottak irodalmunkra, azok is adtak eszmét és szolgáltatnak ihletet költőink lantjainak.

(Vége a jövő számban.)

azonban megtanultam, miképpen részesítem magamat olcsó szórakozásban. Megint *nem* utazom, lehetőleg, egy-két esztendeig. —a—ó.

HIREK.

Október 9.

Egy szép őszi nap.

— Hoffmann von Fallersleben verse. —

Még rózsát bont a napmeleg,
a fényben szunyograj lebeg,
a lepke oly csapongva száll,
mint mikor teljes még a nyár.
Pedig minden beh más less holnap,
a virg a bánattól lehorgad.
Virág, fü szára megtörik,
mindent fagy forrás le tövig.
Oh jaji! A tél uralma kél
s vele köd, hó, szumara, szél.

Fordította: Tompa László.

Dr. Weisz Fülöp körorvos. a kolozsvári egyetemi klinika volt orvosa, rendeléseit Árpád-utca 40. sz. alatt megkezdte.

Dr. Sebesi Akos ügyvédi irodáját Árpád-utca 1. sz. alatt megnyitotta.

A központi járás új vezetője. Az eddigi főszolgabíró lemondása folytán a vármegye központi, udvarhelyi járásának közigazgatási vezetésével helyettes főszolgabírói minőségben Sándor Ernő eddigi vármegyei aljegyzőt bízták meg.

Pót-pénzbeváltás lesz. A bukaresti pénzügyminiszter az erdélyi kereskedelmi kamarák küldöttsége előtt nem rég olyan kijelentést tett, hogy a még be nem váltott korona-pénzek beváltása ügyében új rendelettel fognak intézkedni. A beváltás hír szerint, a korábbi rend szerint fog történni.

Meghívás. A székelyudvarhelyi római-kath. egyházközség f. hó 17-én d. e. 11 órakor a r. k. főgimnázium tornacsarnokában rendes közgyűlést tart, aminek a tárgya a többek közt a kepe emelése s az egyháztanács és iskolaszék megújítása. Erre a gyűlésre a tagok meghívotnak.

Az önkéntes Tűzoltó Egyesület f. év és hó 17-én d. u. 3 órakor a Szent Ferenczendi Zárda iskolatermében rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait és az érdeklődő közönséget az egyesület meghívja. Egyidejűleg felhívást intéz a kereskedő és iparos ifjakhoz, hogy az egyesület kötelékébe, a kitűzött nemes cél érdekében minél számosabban lépjenek be.

Házasság. Sepsiszentkirályi *Szent-Királyi Gitta* és sepsiszentkirályi *Szent-Királyi Kálmán* f. hó 7-ik napján Brassóban házasságot kötöttek.

Kedvezőbb vasuti összeköttetést kérünk! A vasuti csatlakozás kérdése a vármegyének a régi békeidőben is egyik legtöbbször panaszt és vitatott kérdése volt. Azt azonban egészen bátran megállapíthatjuk, hogy a fővonallal való kapcsolatunk soha olyan rossz nem volt, mint éppen most, amikor az általános vasuti mizériák, vonatkésések, életveszélyes zsúfoltság miatt az utazás e nélkül is mindenképpen kellemetlen. Akármerről utazik erre felé, vagy megfordítva az ember, órákat, fél napokat, vagy éjszéléket kénytelen elvesztegetni, átsanyarogni, mert az átszállásnál nincs csatlakozás. Kérdésközlésre a mi helyi érdeklődőkön már azt is felelték, hogy ennek a vonatnak semmi köze (?) a fővonallal; a rendes időben jön és megy s nem várja be a sokszor csupán egy óra, vagy fél óra múlva érkező vonatokat sem. Talán még sem helyes ez a felfogás egészen. Vonatuink magától, minden különösebb látható ok nélkül is késik eleget. Nem értjük, miért ne várhatná be miat *végállomásra* érkező vonat az ilyen rövidebb késéssel közlekedő vonatok csatlakozását. Nagyon sok utas és fontos szállítmányának idejekorán való megérkezése mégis van annyira figyelemre méltó, hogy e miatt vonatuink — ha nagyon nagy késés nélkül teheti — igyekezhessék a fővonallal bizonyos csatlakozást

fentartani. Mindezt az érdeklőt intézó körök megfontolásába ajánljuk. A közeledő téli időben sok súlyos megbetegedés és anyagi kár lenne egy a körülményeket mérlegelő okos intézkedéssel elhárítható.

A buza beszerzése. A helyi polgárokból buzabeszerzésre alakult csoport vezetői ma délután 2 órára a Bukarest-szálloda színháztermében tartandó értekezletre hívják meg azokat az érdekelteket, kik pénzüket már befizették. Az értekezleten *Pluhár Gábor* állomási előjáró ismertetni fogja utazása alkalmával szerzett tapasztalatait és ismerteti a helyzetet.

Ismét képviselőválasztás Udvarhelyen. *Fáy Józsefet*, az udvarhelyi járás híres nevezetes, sok érdemet szerzett képviselőjét a kormány tókiói követségi titkárrá nevezte ki. Az így keletkezett nagy hiányt valahogy pótolni kellene. A központi választmány legutóbbi hirdetményt bocsátott ki, melyben az új választásról intézkedik. E szerint, a jelölésnek f. hó 9-ik napjáig kellett megtörténnie, a választás napjával pedig e hó 17-ét tüzték ki.

Állapítsák meg a fuvarbéreket. Nem vagyunk barátai a minden áron való mindent maximálásoknak. Többször hangoztatott felfogásunk szerint, a szabad versenytől, a kereslet és kínálat természetes alakulásától várjuk a mostani kedvezőtlen helyzet jobbra fordulását. Ez azonban nem lehet akadály annak, hogy egyes visszaélések, természetellenes árdragítások megakadályozását ne kívánhatnók. A mostani horribilis és aránytalanul kért fuvarbérékről beszélünk. Mindezt annyiban is fontos, hogy az árak, termények szállításával lévén kapcsolatos, az általános drágulást mindenképpen fokozza. Legutóbbi hálomásunk szeri *vezetése* 11 kilométeres utért 50 leit, egy 16 kméteres utért 60 leit követelt a fuvaros ami a mostani hivatalosan megállapított 1:3:50-es arányszámítás szerint, mindenestre tulságos összeg. Ezért ezt az ügyet ajánljuk a hivatalos körök figyelmébe, azzal a megjegyzéssel, hogy az árszabályozást lehetőleg olyan formán vigyék keresztül, hogy mindazok, a kik a megye területén fuvarozással rendszeresen foglalkoznak, a díjak betartására kötelezve legyenek és ellenőriztessenek. A díjak megállapításánál mindenestre méltányosan, mindenik fél jogos érdekét mérlegelve kellene eljárni, figyelemmel a mostani magas állat és takarmány árakra, de a közérdekre is.

Rongyos bankjegyek elfogadása. A becseréléskor kapott szép új bankjegyek a forgalmi akadályok dacára lassankint kezdenek eltűnedezni. Helyettük mindenfelé rongyos bankjegyek jelennek meg, melyeket az emberek aggódva fogadnak el. A „Globus” című ügyesen szerkesztett erdélyi kereskedelmi szaklap nem rég azt a megnyugtató hírt közölte, hogy a Banca Nationalától nyert felvilágosítás szerint, ez a bank, ha csak a bankjegyen a sorozat és sorszám hiánytalan, szakadt állapotban is beváltja a nevezett bank által kibocsátott bankjegyeket.

Szüntessék meg az aprópénzzel való visszaéléseket. A forgalomba napról-napra több aprópénz kerül — részint az Ó-Romániából való vásárlás útján, részben a Banca Nationala erdélyi fiókjai útján. Ez magukon piacainkon is megállapítható, ahol azt láthatjuk, hogy a pénzbeváltáskor kibocsátott friss nyomású és új bankjegyek rendre eltűnnek, s mindenütt a régi, megrongálódott papírok kerülnek forgalomba. Ennek dacára az apróbb pénzek hiánya még mindig teljesen bénítólag hat kereskedelmi életünkre, termelésünkre. Mindezt azt mutatja, hogy itt-ott nem természetes mesterkedések játszanak közre. Ilyen a pénzzel való spekuláció. Vannak, akik üzleti számításból szedik össze az aprópénzt, hogy aztán a nagyobb pénzek beváltásáért maguknak hasznot biztosíthassanak. Vannak azonban üzletek, sőt hivatalok is, ahol nagyobb pénzt egyáltalában el *nem* fogadnak, s abból vissza nem adnak. Mindezt az aprópénzeknek egyes helyekre való káros összetörölődését okozza. A kö-

zönség pedig mind nehezebben tud magának apró pénzt szerezni. Kívánatos lenne, ha ezek az üzletek és hivatalok köteleztetnének, s ilyen szempontból ellenőriztetnének is, hogy csak kénytelenségből tagadhassák meg a nagyobb pénz felváltását, ne akkor is, mikor a vásárlás, adófizetés, jegyváltás alkalmával a kasszáikban felhalmozott kisebb pénzekből jól és kőnyedőn visszaadhatnának.

Sorozás.

Boroznák a városom.
Mérés alá vén legények!
Jók lesetek majd tölteleknek,
Ki vizen, ki aszárazon.

Uj hadur van, más haza —
És az, aki most beválik:
Nem sokáig látja sárit.
Várja már a százada.

Én nekem is ég a kapcám —
S most Weisz Manfréd nincsen itt,
Hogy eldugja hibeit.

De így se fog meg a kaptán!
— Tudja jól egy vén báka:
Hogy lehessen két nyaka....

Farcádi.

A kitelepülők útja. A legutóbbi kitelepülő vonat utasaitól az itthon maradt hozzátartozók, természetesen, minden hirt nagy érdeklődéssel várnak. Nagyon sokan kaptak is leveléket, illetve izeneteket a kísérő személyek útján. A határig nagyon kedvezően, jó időben utaztak. Október 1-ről Biharpuspökiből keltezett üdvözlételek szerint, már délutánra várták a tovább indítást. Ilyenformán, az utazási nehézségek, cenzura könnyebbedése folytán remélhető, hogy már eddig célhoz értek, s a nagyobb hidegek beálltát szerencsésen elkerülhették.

A tűzifa beszerzése ilyenkor től közeledtével sok gondot és aggodalmat okoz különösen a városi lakosságnak. A magas árak és a szállítási nehézségei miatt az idén az eddiginél is nagyobb nyugtalansággal foglalkoztat ez a kérdés mindenkit. Most a beszerzés nehézségeit még újabb komplikációk is kezdik zavarni. A mult betekben a piacokon, ahol fát lehetett találni, emberek jelentek meg, akik magukat ennek vagy annak a hivatalnak, hatóságnak megbízottjával nevezve meg, a fát, ellent mondas kizárásával a maguk részére kezdték összeszedni. A nagyszámu, megsorult közönség pedig — zúgolódása dacára — ismét meg ismét fa nélkül maradt. Egyik csendőri öltözetben levő ember pedig maga mondotta, hogy a brassói csendőrkerületi parancsnokság részére 30 vagonnyi fát kell itt összeszednie s míg ez együtt nem lesz, a piacon minden fát ő vásárol meg. Egy helybeli polgár pedig nem rég rendőrrel állítottatott elő egy vasutas külsejű embert, aki kijelentése szerint, a segesvári vasuti irodának vásárolt fát vagonszámra. Nem tudjuk, a rendőrségnek jut-e minden ilyen eset tudomására. Kérjük azonban a rendőrség vezetőit, hassanak oda, hogy a hasonló esetek általában megakadályoztassanak. Mikor amugy is nagy fahiánnyal és drágasággal küzdünk, az itteni lakosság érdeke ellen való, hogy akár hamis ürügyek alatt spekulációs előokra, akár valóságos hivatalos megbízatással egyesek a fát ilyen nagy tömegben összeszedjék és az itteni sehogys sem kellemes viszonyokat ezáltal is még jobban megnehezítsék.

Működnek a pénzhamisítók. Alig, hogy a pénzbecserélés nehézségein túl estünk, a pénzes embereket újabb veszedelem fenyegeti, a munkába lépett pénzhamisítók részéről. Ugy halljuk, itt is ott is hamis 500 leies bankjegyek kezdenek forgalomba kerülni. Egyelőre, egy beavatott felvilágosítása szerint, a következő sorozat és sorszámmal ellátott hamis 500 leiesek azok, melyeket sikerült felfedezni: C. 201, B. 222, G. 299, és O. 228. Ezekről tehát óvakodni kell.

Egy rossz illatu kérdés. Ujságnak sokszor kevésbé kellemes és izléses ügyekkel is foglalkoznia kell, ha ezt a közérdek megkívánja. Legutóbb arra figyelmeztettek, hogy az úrszékek kihordói munkájuk közben egyáltalában nem tördnek a köztisztasággal. Tartányaik is rosszak, úgy hogy szereplésük után az utca össze van piszkolódva. Most, mikor az utcák és terek rendszerint mindefféle hulladékkal, gúzgazzal könnyen telnek meg, s a szél is mindezt felkavarva, az emberek arcába vágja, különösen káros, közegészség-ellenes ez az eljárás. Ajánjuk tehát a rendőrség szives figyelmébe, kérve, intézkedjenek, hogy a cigányok az utcák tisztaságára jobban figyeljenek s hozassák rendbe hordóikat is,

KÖZGAZDASÁG.

A pénzügyi helyzetről.

A pénz, a társadalmi gazdaságtan meghatározása szerint: általános értékmérő és csereeszköz, talán soha sem vergődött olyan kínos vitustáncban, amióta a gazdasági élet a mai magas fokára fejlődött, mint épen napjainkban. S ez az idegeség nem csak a pénzvillágban, hanem egész gazdasági életünkben is észlelhető. Nem is lehet ez másként. A mai gazdasági életnek az alapjai a pénzre vannak lerakva s ha az alap megrendül, szükségképen meg kell rendülnie az egész épületnek is. Ez meg is történt. Gazdasági életünket összeomlás fenyegeti s ha az állam nem törekszik arra, hogy idejében elhárítsa a veszedelmet, az összeomlás be is következik.

Ennek a súlyos pénzügyi krízisnek csupán egy oka van: az állam helytelen pénzügyi politikája. A pénzügyeket nem a hozzá nem értés bátorságával kell intézni, hanem a gazdasági élet alapos ismeretével. Nem elég csak az elméleti tudás sem, nagy gyakorlati érzék is szükséges hozzá. Nem tudom, vajjon az elméleti tudás hiányzott-e a kapcsolt részek pénzbevitelét intéző szakemberekből, vagy a gyakorlati érzék. Vannak, akik azt mondják: mindkettő, én azonban hajlandó vagyok elhinni, hogy csak az utóbbi. Vannak, akik azt állítják, hogy a pénzbevitelét intéző szakemberek semmire sem gondoltak, hanem csináltak mindent úgy, ahogy adódott; én azonban hiszem, hogy gondoltak valamire, hogy terveket készítettek maguknak a gazdasági élet elméleti törvényei alapján s hogy ezek a gyakorlatban nem valósultak meg, ez csupán azon mulott, hogy nem a mai gazdasági viszonyok figyelembe vételével készülték.

Kettős terve volt az államnak a pénzbevitelét kereszttől vitelével. Az egyik: egységes valuta megteremtése az egész ország területén; a másik: a pénzforgalomnak minimumra való redukálása. E második pontnál mondott csődöt a szakemberek szaktudása. Ők így számítottak: A drágaságnak egyik oka a nagy pénzhiány, ami nagy pénzkínálatot eredményez az árukért, amelyek a termelésnek a háború folyamán bekövetkezett és még mindig tartó kimerülése folytán csak korlátozott mennyiségben kerülnek piacra. Ha a pénzhiányt apasztjuk — a 40% levonás és a bejelentett összegeken felüli készletek ki nem fizetése által — ezzel csökkentjük a pénzkínálatot s egyúttal apasztjuk a nagy vásárló kedvet is, ami a gazdasági életnek a kereslet és kínálat viszonyát szabályozó törvénye szerint az árak esését idézi elő. Ez az elgondolás jó s normális viszonyok között — azt hiszem — meg is állaná helyét. Most azonban mások a viszonyok. Most a pénzkínálat csökkentésével nem csökkentik a javak árát, mert nincs túltermelés, nincs nagy kínálat, nincs szabad verseny épen a termelés kimerülése folytán. Sőt ellenkezőleg, felverik az árakat. A pénzforgalom megakadályozásával ugyanis lehetetlenné teszi az intenzív termelést, ami az áruk újabb csökkenését, ez pedig a kereslet növekedését és az árak emelkedését idézi elő. De mások a fogyasztási viszonyok is. Ma a fogyasztás terén nincsenek nagy igényeink. Ma ki-ki arra törekszik, hogy csupán elsőrendű szükségleteit elégítse ki. Kézen fekvő dolog, hogy ezen a téren iamét nem apasztható a vásárló kedv, ha csak nem akarunk korgó hassal és meztelenül szaladgálni az utcákon. És ezzel megint vissza kerültünk a termeléshez. (Jelen esetben az ipari termelésről beszélünk.) A termelés ma még első rendű szükségleteket állít elő, a fogyasztók jó része első rendű szükségleteket használ el. Hát ilyen körülmények között lehet-e, szabad-e efféle pénzügyi manőverekkel operálni? Különösen ma, amikor még a forgalmi eszközök is csak nagyon korlátozott mértékben állanak a fogyasztó közönség szolgálatában. Én azt mondom, hogy nem lehet és nem szabad. Az ilyen manőverekkel megakadályozzák

a termelés folyamatát, megnehezítik a fogyasztó közönség szükségleteinek kielégítését s ráadásul felverik ezekkel az árakat is, amint már egy és más árucikknél észrevehető.

Vágják hát földhöz az elméleteket! Lássák be végre, hogy a gazdasági életet nem lehet erőszakos kézzel régi medrébe visszazoritani. Visszahúzódik az magától is szépen s talán még hamarabb, mintba folytonosan igazgatják és szabályozzák. De hogy ez akadálytalanul megtörténhessék, tegye jóvá az állam sürgősen azt a hibát, amit szakemberei a jelenlegi helyzet félreismerése folytán elkövettek és fizesse vissza aprópénzzel a visszatartott összegeket. Gondoskodjék arról, hogy az áruk termelése és szállítása minél hamarabb és minél intenzívebb módon mindenütt megkezdődhessék. Akkor a gazdasági élet rövid idő alatt ismét a régi, normális képét fogja felölni.

Ez pedig elsőrendű érdeke ugy az egyes embereknek, mint magának az államnak. —k.

Regatul România Comisiunea de judecătă ne magistorilor speculanti.

No 47—920. 2.

Ítélet a törvény nevében!

Az arórágítási bírósági bizottság vétkezőnek mondja ki Kovács István fényképész, odorheai lakost, odorheai vármegye prefektusának 5. sz. rendeletébe ütköző árdragítási kihágásban, amit az által követett el, hogy utlevélhez szükséges fénykép, tehát fontos közszükségleti iparcikk árát nem sz 1:350-es átszámítási kulcs szerint számította fel és ezért a 2969/9. sz. Decret Lege 8. art. alapján 250 azaz Kettőszázötven lei pénzbüntetésre ítéli, mely pénzbüntetést jelen ítélet kihirdetésétől számított 3 nap alatt az ipar- és kereskedelmi miniszter javára a rendőrséghez tartozik befizetni.

Kötelessi panaszoltat, hogy ezen ítéletet jogerőre emelkedése után az Odorheiu megjelenő Székely Közélet című lap legközelebbi számában egyszer saját költségén egész terjedelmében közzé tétesse.

Indokok!

A panasz adatai és panaszolt beismerése igazolja, hogy olyan két árakat írt fel, ami augusztusban 85 koronába került, szeptemberben 120 leit számított, ami tulmagas ár és beletűközik a fent hivatolt rendeletbe.

Dr. Kálmán s. k., elnök, Dr. gróf Nesselrode s. k., Benedek Géza s. k. biz. tagok.

Odorheiu, 1920. szeptember 29.

Másolat hiteletül:
Nagy, s. h. tisztviselő.

Megálljon kend, hó!

Eltűnt Klein és Pálinkó.
S ezután hát minden este
Bemegyek a BUKARESTBE,
Gigány-zene s jó bor mellett
Reggelig is üldögélek.
Van ott aztán minden jó,
Győződjék meg személyesen
[Pálinkó!]

Eladó ház.

Str. Prințul Mircea (Petőfi-u.) II. sz. alatti földszintes kőház, négy szoba, téli és nyári konyha, kamra, üveges veranda és össze mellékhelyiségekkel eladó. Ára 150000 Lei. Értekezni lehet a helyszínén.

A gőzmalom

4-én, hétfőn, megindult Székelyudvarhelyt és ezután állandóan fog működni. Bárki szabadon hozhat vidékről is akármennyi gabonát, örömlétehető épen úgy, mint ezelőtt.

FÁBIÁN JÓZSEF

gőzmalom-tulajdonos.

Szilvának kifőzését

részibe vállaljuk.

A szilva székelyudvarhelyi telepünkre szállítandó. Egy átadott véka szilváért kiszolgáltatunk kifőzés után egy liter 40%-os szilvapálinkát. A részibe jutó pálinka után az adó a felet terhezi, 60 literig azonban minden felnőtt termelő adómentességet élvez.

Udvarhelyvármegyei Gyümölcserőltető és központi szeszifőző részvénytársaság.

Frissen szedett **fenyőszurkot** minden mennyiségben vásárol

Bürger Albert gyárainak vegyeszeti osztálya
Targu-Mures (Marosvásárhely)

Felhívás.

Székelyudvarhelyen a kisipar fejlesztése és a fogyasztó közönség érdekében létesítendő cipő-, csizmakészítő-, talp- és bőrértékesítő szövetkezet megalapítására ezton tiszteletteljesen felhívja figyelmét az alakító bizottság a nagyérdemű közönségnek, hogy ezen üdvös cél elérésében legyen segítségére annál is inkább, mert a szövetkezet minden egyes részvényesének a gyors és pontos kiszolgálás mellett még a beszerzésnél 5% kedvezményes ár van kilátásba helyezve. **Részvény 100 leiben állapított meg.**

Részvények előre jegyezhetők **Benedek Géza** cipész-mester Kossuth-utca sarkon bolt helyiségében és **Merca Károly** cipész-mester Ötvös-utca 2. (Barátok temploma mellett) lévő cipészüzletében.

A szövetkezet üdvös voltára való tekintettel szives pártfogását kéri a nagyérdemű közönségnek **az alakító bizottság.**

Lenmagot, boróka fenyőt, veszek bármily mennyiségben.

Arajánlatot kérek.

Horváth Endre, Odorheiu (Székelyudvarhely) Printea Mircea (Petőfi-u.) 27.

Fővárosi kiállítással

kosztümök, köpönyegek

készítését és átalakítását vállalja és a t. hölgyközönség szives figyelmébe ajánlja

Juhrmann Leon

női divatszabó

Kossuth-utca 19. szám

Legszebb, legjobb, legolcsóbb

tetőcserepet

készít

Dr. HINLÉDER F. ÁKOS

CEMENTCSERÉPGYÁRA

ODORHEIU (Székelyudvarhely) Bethlenfalva

20 évi jótállás!